

Асоциалтэ тынчра ашыақыргыларга мөс амау абызшэатэ тынчра ацароуп

Ауаатэыөса ртоурыхи икультуратэ тынхеи зегь реиға ихадоу аныкэгага, жэахэарада, абызшэа ауп. Ауаажэларрақэа аамтала илацаэажэоз абызшэақэа рыла ахатарыгы роуа, даеакала иаххэозар жэла-хызык роуа иалагеит. Абызшэақэа рколлективтэ хаёраёы зегь реиға ихадоу динамиканы икалеит. Зхатэы бызшэа зцэызыз ажэларқэа зегьы "хатаратэ кризис" иакэшэеит. Ихаөсыз ашышыкэсазы, еиғау ахатара амчра амыруга ахасабала ибзианы ишыақыргылан, ацентрализм гэгэа шыатас измоу агегементэ структурақэа иреиуоуп, хэарада, амилаттэ хэынтқарра аконцепция.

Амилаттэи адинтэи ашырақэа, зегьы рыршэаразы иёырпштэыз ахьырхэрақэеи ахцэарақэеи, избам ауаөшырақэа – ари амилаттэ хэынтқарра иацнацаз хадаратэ фактқэоуп, насгыы систематэ қөымчрақэаны икалеит.

Ари 20-тэи ашышыкэсазы еиёкааз ақөымчра атоурых акны Тьркэтэыла атоурых аёы, ақөымчрақэа рхыкэкы хадақэа иреиуоуп Акурдцэеи Акурд бызшэеи. Акурд бызшэа анахысгыы, егырт ажэларқэа рбызшэақэагыы ари аполитика анырра гэгэа рнаёеит. УНЕСКО илаанацхауа ала, Тьркэтэыла ицаэажэо абызшэақэа ркынтэ 18 бызшэа ызыр алшоит, ашэарта итагылоуп, х-бызшэак мазала зынза икэхуп. Убри акнытэ, УНЕСКО февраль 21 "Жэларбжьаратэи ахатэы бызшэа Амш" хэа иаланарцэеит, ашэартара итагылоу абызшэақэа рахь азхьацшра катцаны, урт абызшэақэа рыхьчареи рхархэареи ауаатэыөса зегьы ирзеипшу такцхыкэроуп хэа ргэаладыршэоит. Иахьа хара хтэылакны Аубых бызшэа, Амлахсо бызшэа, Каппадокиатэи абырзен бызшэақэа атоурых аблақэа рёацхьа уажэынахыс итоурыххеит. Угэы унархьуеит Аосетин бызшэа, Ачеркёес бызшэа, Ациган бызшэа, Мраташэаратэи Аерман бызшэа, Хемшин бызшэа, Алаз бызшэа, Понттэи Агрек бызшэа, Апсуа бызшэа, Асурет бызшэа еипш зегьы рпеипшгыы лашцоуп, ашэарта итагылоуп. Акурд бызшэа адиалект иацанакуа Зазаки (Кирманцки) хэа изышьтоу, амилаттэ-хэынтқарратэ псыжыртахь атацара мацк ауп иазынхаз, ашэартара есыёны еизхауеит. Аиашазы «аёаха уаөы ипсу азэы дыиөызоуп». Апстазара бзиа азы збызшэа ашэарта итагылоу ажэларқэа амилаттэ-хэынтқарратэ ашыра-мцабз акынтэи айкэырхаразы мөа зацёык ауп икоу, ирццакны ахатарыақэа рацаа, абызшэарацаа апарадигма анагзара ауп. Хара даеазныкгыы хабжыы тганы ёахтуеит хкультураарацаэареи хбызшэарацаэареи асоциалтэ тынчреи хайцынхареи рзы ишхэартоу, ишыхэшэу, ашэахтэ шакэу.

Атынчра аказаара амонизм акөымкэа, аикарара шыатас измоу апплиурализм иадхэалоуп. Убри азоуп хара изаххэо, "Асоциалтэ тынчра аиуразы амөа бызшэала атынчра ауп" хэа. Асоциалтэ тынчра ашыақыргыларазы; Атэылаёы ауаапсыра зегьы дара иртаху абызшэала атарадырра аиура рзин иапырхагоу азакэантэ цынгылақэа рацыхра, насгыы урт абызшэақэа рыла ахэынтқарратэ мацзурақэа рытара атагылазаашыақэа абызшэа ахаёитра мамзаргыы арегионализм апринцип инакэыршэаны ирыдыркылароуп, насгыы урт конституциала ишыақыргэгэазароуп.

Ас еипш апроцесс аёы хазцыло, Февраль 21 Жэларбжьаратэи ахатэы бызшэа Амш аидгылареи ақэпареи ирымшны акацаразы ақэпара аарпышра шатаху нас хара даеазныкгыы иаххэоит, абызшэақэа зегьы рзы, лымкаала Акурд бызшэазы, ақэпара артбаара шапахцо хашхьамцуа ала ажэа шэахтоит.

Шэааи Абызшэақэа рпсыжырта иеипшхаз хтэыла, абызшэақэа рбахчаны икахцап. Асоциалтэ тынчра ыказарц азы, абызшэақэа рыбжьара атынчра шыақэхаргылап.

Нагзара Акэзааит Ххатэы Бызшэа Аныкэгаразы Ихамоу Хзин!

Нагзара Ақэзаант Бызшэарацэала, Культура Рацэалатэи Адемократиатэ Казыша Змоу
Жэларык Раццаразы Хақэцара!